

Вощенко Олена Іванівна,

аспірантка кафедри української літератури і компаративістики
Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна

ORCID iD 0000-0003-4192-7374

olena_voshchenko@ukr.net

ПРОБЛЕМА ТИПОЛОГІЧНОГО РЯДУ ХИМЕРНОЇ ПРОЗИ ТА РОМАНІСТИКА В. МІНЯЙЛА

У статті визначено жанрову своєрідність діалогії В. Міняйла «Зорі й оселедці» (1972) та «На ясні зорі» (1975), яку зараховують до химерної прози. Використано філологічний, елементи формального (з'ясування жанрової домінанти) та компаративний методи (порівняння з жанровою матрицею химерної прози й химерним романом В. Міняйла «Вічний Іван», який має тематичні перегуки з діалогією). Актуальність статті полягає у розробці типологічного ряду творів химерного напрямку та вивченні новаторської в контексті соцреалізму творчості В. Міняйла, яка перебуває поза полем зору науковців. Визначено, що досліджувана діалогія — реалістичний соціально-психологічний текст. Зіставлення з жанровою домінантою химерної прози та романом «Вічний Іван» не дають підстав називати його химерним. Необхідним є подальше вивчення типологічного ряду химерної прози.

Ключові слова: химерна проза, типологічний ряд, жанрова домінанта, умовність, стратегія комічного, пафос, Віктор Міняйло.

На сьогодні химерна проза — достатньо досліджене явище. Незважаючи на це, питання її типологічного ряду не мало окремого висвітлення. Парадигма творів химерної прози варіюється в працях різних дослідників (хоча й можна визначити за ними її спільне ядро). Також, за рідкісними винятками (як от стаття А. Погрібного [10]), твори внесено до цієї парадигми без жодних жанрово-поетикальних обґрунтувань — можливо, за традицією на основі дискусії в журналі «Дніпро» 1981 р. та іншої синхронної критики, яка по гарячому сліду об'єднувала під прапором химерного жанру всі твори, стилістика яких виходила за межі панівних тоді власне соцреалізму, ліричного романтизму чи реалізму. Наразі здобутки досліджень химерної прози, зокрема й найсучасніші, разом з можливістю досягнути це явище в діахронії, з позицій історії літератури виявляють в іншому освітленні жанрову своєрідність творів, названих химерними кілька десятиліть тому. Тож актуальність цієї розвідки зумовлена потребою науково обґрунтувати типологічний ряд химерної прози, у тому числі через нову оцінку жанрової природи окремих творів, зараховуваних до неї. Зокрема, дискусійними видаються ознаки химерності в діалогії В. Міняйла «Зорі й оселедці» та «На ясні зорі».

Виклад основного матеріалу. Діалогію В. Міняйла зазначають у переліку химерної прози А. Кравченко [6, 7; 6, 27–28], А. Погрібний [10], Г. Штонь [14, 284; 14, 154], Н. Зборовська [3, 371] та ін. Сучасні дослідження, зосереджені на певних аспектах химерної прози, теж здебільшого зараховують до неї діалогію «Зорі і оселедці» та «На ясні зорі». Так, О. Журавська відносить її до творів, у яких «“химерність” також проявилася яскраво» [2, 74], а Н. Кобилко вибирає як матеріал для дослідження міфологеми дороги в химерній прозі [4]. Варто зазначити, що ніхто з названих дослідників не деталізує, у чому саме виявилася химерність згаданих романів В. Міняйла. І загалом перелік химерних творів констатовано ними як факт (крім статті А. Погрібного [10], проте саме діалогію В. Міняйла вона не розглядає). Тому завдання цієї розвідки — пошук наукового обґрунтування жанрової природи текстів «На ясні зорі» та «Зорі і оселедці».

У попередній розвідці авторкою було актуалізовано поняття жанрової домінанти (за Б. Томашевським, сукупності ключових прийомів (домінант), визначальних для формування того чи іншого жанру [13, 207]) та запропоновано вважати жанровою домінантою химерної прози сполучення умовності зі стратегією комічного [1]. Доцільно співвіднести з цими параметра-

ми особливості діалогії «На ясні зорі» та «Зорі і оселедці». Проте творчість В. Міняйла дає можливість порівняти ці тексти не лише з теорією химерного жанрового різновиду, а й із її реалізацією в романістиці самого автора. Діалогія, що є об'єктом розгляду (1972; 1975) та твір «Вічний Іван» [9] (початок роботи — 1987-й, перша публікація — 1994-й [7, 29]) пов'язані спільною тематикою (переломні 1920-ті в українському селі) та перегуком чи віддзеркаленням певних колізій і персонажів (представники місцевої радвлади — полум'яні комунари Ригор Поліщук у діалогії і Хома Неживий у романі, релігійні дівчата, до яких мають почуття ці комунари — Ядзя Стшелецька і Секлетина Поліщук відповідно, радянські активістки Павлина з діалогії та Алла Беляєва з роману). Відображення письменником у різних творах схожого життєвого матеріалу загострює науковий пошук на авторських формальних рішеннях, які власне й забезпечують кардинальну різницю між текстами.

Текст діалогії — це романтична апологія радянської влади (хоча й не без ущипливих зауважень) та демонізація інстинкту власності й «ідіотизму сільського життя». «Вічний Іван» — саркастичний гротеск на червону романтику, що набуває ознак заперечного пафосу щодо раніше написаної діалогії. Цей роман зображує радянську систему навіть не соціальним, а метафізичним злом, а піддані ревізії в 1970-х селянські цінності (бо ж обидва твори В. Міняйла присвячені селу) — рід, віру, суверенність як селянина, так і нації — повертає в статус національних. Опір червоній владі діалогія зводить до стихійного розбою з корисливою метою (банда Шкарбаненка на початку роману «Зорі і оселедці»), а роман «Вічний Іван» подає як свідомий рух селянства (а не маргінальних елементів та криміналітету) в оборону рідної землі та національного суверенітету. Усе це дає змогу висловити думку про те, що побудований на гротеску роман «Вічний Іван» — своєрідне криве дзеркало діалогії, створеної в епоху застою, авторське переосмислення як подій, так і способу їх зображення. Радянська владна вертикаль у романі — це антисвіт «антисвятих», безпосередньо керований демонічними силами. Така авторська настанова спричинила добір відповідних формальних засобів — домінантами стають умовність (зокрема, використання елемента надприродного), притчевість (боротьба Добра і Зла, паралель між українським народом і вічним блукальцем Агасфером), гротеск, бичувальна сатиричність, а поетика просякнута іронією, гумором, публіцистичними узагальненнями. Ключова роль умовності

та жанрової матриці притчі (враховуючи, що в 1990-х В. Міняйло активно розробляв цей жанр) дає підстави зарахувати роман «Вічний Іван» до притчевої прози. Проте текстотворча функція сатиричного пафосу та засобів комічного є тією диференційною ознакою, що у сполученні з умовністю формує жанрову домінанту химерної прози і визначає роман як химерний. До химерної прози цей твір належить і на думку дослідниць Мелешко [7].

Не зважаючи на явний тематичний зв'язок з цим романом, текстотворчі стратегії діалогії «Зорі і оселедці» та «На ясні зорі» — інші. Доцільно співвіднести їх як із жанровою домінантою химерної прози (до якої зараховують діалогію), так і з романом «Вічний Іван», який, як було визначено, є химерним.

Одна з домінант химерної прози — умовність. Детальніше цю категорію як складник химерного жанрового різновиду було розглянуто авторкою раніше [1]. Йдеться про змістову (сюжетотвірну функція надприродного), стильову (змішування стилів та протилежних емоційних тональностей) та умовність у структурі тексту, де Андрій Кравченко виділяє концептуальну («відкрита письменником модель світу», двоплановість розповіді: відтворення дійсності та ідейний підтекст), характерологічну (узагальнення характерів до «формули», символу), ситуаційну (випробування авторської ідеї та її носія-персонажа у винятковій ситуації) та умовність манери розповіді (постійна присутність автора, розповідь про фантастичне як реальне) [6, 10].

У діалогії В. Міняйла немає жодного надприродного елемента — не лише сюжетотвірного, а й украпленого в тканину тексту. Беззаперечно домінує реалістично-романтична оповідна стратегія із соціально-психологічним акцентом, щоправда, стилізована під «літопис» сільського вчителя Лановенка. Отже, риси стильової умовності (вона ж стилістична поліфонія [5, 35], стильова химерність [10, 25]) у діалогії В. Міняйла теж цілком відсутні. Проте є підстави говорити про елементи умовності у структурі тексту. Так, концептуальна умовність частково наявна у підзаголовку «Книга Добра і Зла», стилізації під літопис та схильності оповідача до філософських узагальнень. Проте вона не підпорядковує собі сюжет, який розвивається за законом реалістичної лінійної оповіді. Село Буки відтворено в конкретно-історичному вимірі, а не як «відкриту письменником» [6, 10] міфологізовану модель, як-от Вавилон у В. Земляка чи Світлоярськ у П. Загребельного.

Химерна проза тяжіє до превалювання подієвості над психологією та до узагальненого

зображення. Характер у ній якщо й еволюціонує, то не революціонує. Тоді як однією з ключових текстотворчих стратегій діалогії В. Міняйла є тонкий психологічний рисунок реакцій та почуттів персонажів, за допомогою якого відтворено динаміку та кардинальні зміни характерів (Степан, Ярина, Софія, Лановенко). Єдиний образ, частково співвідносний з концептуальною ідеєю, символом, — народна художниця Ярина Корчук. Проте в цій її «кодовій» для українського культурного поля перемозі над трагічністю життя за допомогою мистецтва акцент все ж на становленні особистості та перипетях її долі, а не на ідейній заданості образу. Така стратегія — у руслі соціально-психологічної прози, де зміна персонажів у відповідь на обставини є головним об'єктом зображення. Химерному тексту властива епічна розлогість викладу та створення самодостатнього світу (Вавилон у В. Земляка, Світлоярськ у П. Загребельного, Городища в В. Яворівського тощо). На перший погляд, діалогію В. Міняйла побудовано за тим же принципом — зріз масштабних суспільних перетворень в одному селі. Проте в тексті, на відміну від зазначених вище, абсолютно відсутня міфологізація топосу. Увага автора прикута до динаміки характерів, тоді як панорама пореволюційного села виступає радше тлом для їх розгортання, а не центральним об'єктом зображення. Промовиста деталь: навіть куркульський бунт — кульмінація твору — насамперед створює умови для розв'язку конфлікту Котосмал — Степан. У випадку Ярини присутній прийом випробування героїні складними обставинами, що можна вважати ознакою ситуаційної умовності, але — вони й соціально типові одночасно. До того ж відсутнє випробування обставинами авторської концепції — оскільки її не задано наперед (на відміну від, скажімо, інтелектуальних романів В. Петрова).

Діалогії В. Міняйла притаманні іронічність, підкреслена ліричність та цементуюча присутність автора-оповідача, що є ознаками четвертого типу структурної умовності — манери розповіді. Але натомість відсутнє правдоподібне зображення фантастичних речей — бо, як уже сказано, у тексті їх немає.

У підсумку названих виявів умовності не достатньо, щоб вважати її жанровою домінантою діалогії В. Міняйла. Про це свідчить не лише аналіз текстотворчих засобів, а й авторської ідеї. На відміну від роману «Вічний Іван», діалогія «Зорі й оселедці», «На ясні зорі» позбавлена метафізичного, притчевого виміру. Зло в ній має соціальний (захланність куркульта, «ідіотизм сільського життя», гіпертрофований інстинкт власності, що перемелює люд-

ські долі) та екзистенційний (людський фатум приреченості від народження на поневір'яння та смерть) корені. Це свідчить на користь реалістичної стратегії твору, але аж ніяк не умовної — важливо наголосити, обов'язковою для химерного жанрового різновиду.

Але умовність осіб ще не робить твір химерним, бо властива й фантастичній, і філософській, й інтелектуальній, і притчевій та міфологічній тощо прозі. Необхідний ще один маркер, який вирізняв би химерну прозу серед решти названих. Ним є підстави вважати стратегію комічного (сарказм, іронія, гумор, пародіювання, так зване «блзнювання», карнавалізація найтрагічніших подій). Невід'ємним складником власне химерного роману є карнавальність, закорінена в народній сміховій культурі. Вона має функцію вивільнення від травматичного досвіду, психологічного подолання загрози. Тому якщо розуміти пафос як «певний емоційний ключ, який визначає загальну тональність твору» [12, 158], а також «оцінку автором реальної і зображеної у творі дійсності» [11, 28], то доміантний пафос химерної прози — гумористичний, тобто грайливий, «несерйозний». Через це її жанрово невластивий пафос трагічний, навіть коли йдеться про напружені перипетії. Так, у химерних романах О. Ільченка «Козак Мамай і Чужа молодиця» та «Лебедина зграя» В. Земляка трагізм масштабних національних катаклізмів нейтралізовано гумором у дусі народної сміхової культури. У романі «Вічний Іван» щодо образу ворога застосовано уїдливі сарказм, політичну сатиру та просто гумор.

Що ж до діалогії, то обидві її книги, не зважаючи на іронічність оповідача та комічні моменти, — за пафосом послідовно трагічні. У цьому напрочуд легко переконалися з аналізу тексту. Йдеться про трагічність не лише соціальної (зламана доля Ярини), а й екзистенційну. Виразником останньої є невідбутність кохання Степана, Ригора Поліщука, вчителя Лановенка — не лише через певні суспільні обставини, а й через ілюзорність щасливого кохання в принципі: «Чому почуття, що підносять нас над твариною, майже завжди несуть людині страждання?» [8, 217]; мало не лейтмотив діалогії — трагічність скороминущості почуттів та «довічна каторга» нещасливого шлюбу серед українського селянства, що насамперед знищує долю жінки [8, 315–318]; трагічність людського життя, приреченого на поневір'яння й смерть: «Ти будеш з ним сам-один, зі своїм відчаєм, зі своїм безпорадним протестом проти злої волі того, хто засудив тебе на смерть...» [8, 71]. Особливо яскраво цей екзистенційний трагізм

оприявнює фінал роману «Зорі і оселедці». Мелодія колядки викликає в оповідача специфічні роздуми про буття: *«Зовсім мовби й мажорна, маршового ритму, вона водночас несла передчуття великої трагедії. Наче струнка колона дужих молодих вояків іде на вірну загибель... Усе народжується для того, щоб умерти...»* [8, 219]. Навіть найпіднесеніші вияви людської природи оповідач теж сприймає крізь призму трагічності: *«<...> плакала й прекрасна синьоока жінка, що самою красою своєю рокована бути нещасною, — краса, як і талант людський, ніколи не бувають щасливими»* [8, 219]. Прикметно, що особисті почування органічно переходять в узагальнення: *«<...> кожен із нас зараз почувався таким самотнім, таким одуреним у своїх сподіваннях, що не хотілося і жити — все одно доживеш своє і не залишиш по собі ні пам'яті, ні пісні, ні печалі»* [8, 220]. Щоправда, цю тональність частково нейтралізовано оптимізмом: *«Але треба жити, мої дорогі»* [8, 220].

Також показово, що в діалогії В. Міняйла будь-які епізоди, що можна вважати генетично спорідненими з карнавалом — гуляння молоді [8, 293–296], сватання [8, 312–313], весілля, ярмарок — мають трагічний фінал. Вечорниці закінчуються фізичним знущанням та приниженням кволого парубка з іншого села — а заодно знищенням єдиної можливої надії на щасливе заміжжя Яринки. Весілля обіцяє стати початком найтрагічнішого періоду її життя: *«<...> ніхто не спроможний зупинити той млин, що перемелює її. Ніхто»* [8, 314]. Зображення ярмарку стає тлом для дикунського і несправедливого самосуду та одночасно джере-

лом моральних катувань для оповідача, який не зміг цьому завадити. Такі особливості поезики свідчать про домінанту трагічного пафосу, що є неспівмірним з параметрами химерної прози.

Наукова новизна розвідки полягає у висвітленні жанрової специфіки діалогії В. Міняйла «Зорі і оселедці», «На ясні зорі» в контексті типологічного ряду химерної прози, зокрема за допомогою зіставлення з жанровою домінантою химерної прози та матрицею химерного роману В. Міняйла «Вічний Іван» (про той самий історичний період, якому присвячена діалогія). За допомогою цього було виявлено другорядну роль стратегій умовного та комічного в діалогії. Домінанти психологізму, соціальної аналітики та трагічного пафосу формують жанрову домінанту реалістичного соціально-психологічного роману з романтичними та філософсько-екзистенційними тенденціями. Також підкреслено, що трагічний пафос суперечить матриці химерної прози. Досі це питання не було порушено літературознавцями. Уперше доведено, що жанрова домінанта діалогії В. Міняйла «Зорі і оселедці», «На ясні зорі» не дає вагомих підстав вносити ці твори до типологічного ряду химерної прози.

Висновки. Діалогія В. Міняйла не належить до химерної прози, оскільки її жанрові домінанти не відповідають матриці химерного тексту. Текстотворчою стратегією є реалістична, а не умовна, трагічна, а не комічна, психологічна, а не подієва чи міфологізаторська. У перспективі необхідним є подальше дослідження типологічного ряду химерної прози.

ДЖЕРЕЛА

1. Вощенко О. Жанрова домінанта химерної прози [Електронний ресурс] / О. Вощенко // Синопис. — 2019. — Т. 25. — Вип. 1. — Режим доступу: <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2019.1.3>
2. Журавська О.В. Дихотомія «реального» й «ірреального» хронотопу як категоріальна жанрова ознака українського химерного роману 2-ї половини ХХ ст.: дис. ... канд. філ. наук : 10.01.06 / Журавська Оксана Валеріївна ; Київський університет імені Бориса Грінченка. — К., 2018. — 218 с.
3. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури / Н. Зборовська. — К. : Академвидав, 2006. — 498 с.
4. Кобилко Н.А. Міфологема «дорога» в українському літературному дискурсі (на матеріалі творів химерної прози) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Кобилко Н.А. — Бердянськ, 2017. — 21 с.
5. Куриленко Д. Жанрово-стильова поліфонія прози кін. 50–70-х рр. ХХ ст. (на прикладі роману О. Ільченка «Козацькому роду нема переводу, або ж Мамай і Чужа Молодиця», діалогії В. Земляка «Лебедина зграя» та «Зелені Млини») : дис. ... канд. філ. наук : 10.01.01 / Куриленко Дана Володимирівна ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2017. — 217 с.
6. Кравченко А.Є. Художня умовність в українській радянській прозі / А.Є. Кравченко ; АН УРСР, Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка. — К. : Наукова думка, 1988. — 128 с.
7. Мелешко В. Художньо-змістові глибини роману «Вічний Іван» В. Міняйла / В. Мелешко, Н. Мелешко // Філологічні науки. — 2011. — Вип. 9. — С. 25–34.

8. Міняйло В. Вибрані твори в двох томах / В. Міняйло. — К. : Дніпро, 1989. — Т. 2. — 510 с.
9. Міняйло В. Вічний Іван. Шпаргалка Езопа / В. Міняйло. — К. : Пульсари, 2011. — 461 с.
10. Погрибный А. Мода ? Новация ? Закономерность ? / А. Погрибный // Литературное обозрение. — 1980. — № 2. — С. 24–28.
11. Степанова Г.А. Взаємозв'язок жанру та пафосу в драматургії М. Булгакова : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Степанова Ганна Аркадіївна ; Дніпропетровський держ. ун-т. — Д., 1998. — 186 с.
12. Ткаченко А.О. Мистецтво слова: (Вступ до літературознавства) : підруч. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість / А.О. Ткаченко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 2-ге вид., випр. і доп. — К. : ВПЦ «Київський університет», 2003. — 448 с.
13. Томашевский Б.В. Теория литературы. Поэтика / Б.В. Томашевский. — М. : Аспект-пресс, 1996. — 334 с.
14. Штонь Г.М. Духовний простір української ліро-епічної прози / Г.М. Штонь. — К. : Друкарня СП «Українська книга», 1998. — 317 с.

REFERENCES

1. Voshchenko, O. (2019). Zhanrova dominanta khymernoi prozy. *Synopsis*, Т. 25, Вуп. 1 (in Ukrainian). <https://doi.org/10.28925/2311-259x.2019.1.3>
2. Zhuravska, O. (2018), *Dykhotomiia «realnoho» i «irrealnoho» khronotopu yak katehorialna zhanrova oznaka ukrainskoho khymerneho romanu u 2-ii polovyni XX st.* K.: Kyivskyi universytet imeni Borysa Hrinchenka, 218 p. (in Ukrainian).
3. Zborovska, N. (2006). Kod ukrainskoi literatury. Proekt psykhoistorii novitnoi ukrainskoi literatury. K.: Akamdevydav, 498 p. (in Ukrainian).
4. Kobylko, N. A. (2017). Mifolohema «doroha» v ukrainskomu literaturnomu dyskursi (na materialii tvoriv khymernoi prozy). *Berdiansk*, 21 p. (in Ukrainian).
5. Kurylenko, D. (2017). Zhanrovo-stylova polifoniia prozy kintsia 50–70-kh rr. XX st. (na prykladi romanu O. Ilchenka «Kozatskomu rodu nema perevodu, abo zh Mamai i Chuzha Molodytsia», dylohi V. Zemliaka «Lebedyna zhraia» ta «Zeleni Mlynny»). K., Kyivskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, 217 p. (in Ukrainian).
6. Kravchenko, A. Ye. (1998). Khudozhnia umovnist v ukrainskii radianskii prozi. K.: Naukova dumka, 128 p. (in Ukrainian).
7. Meleshko, V. (2011). Khudozhno-zmistovi hlybyny romanu «Vichnyi Ivan» V. Miniaila. *Filolohichni nauky*, Вуп. 9, pp. 25–34 (in Ukrainian).
8. Miniailo, V. (1989). *Vybrani tvory v dvokh tomakh.* K.: Dnipro, 510 p. (in Ukrainian).
9. Miniailo, V. (2011). *Vichnyi Ivan.* Shparhalka Ezopa. K.: Pulsary, 461 p. (in Ukrainian).
10. Pogribnyi, A. (1980). Moda? Novatsiia ? Zakonomernosti? *Literaturnoie obozreniie*, № 2, 24–28 (in Russian).
11. Stepanova, H. A. (1998). Vzaiemozviazok zhanru ta pafosu v dramaturhii M. Bulhakova. D.: Dnipropetrovskiy derzh. un-t, 186 p. (in Ukrainian).
12. Tkachenko, A. O. (2003). *Mystetstvo slova: (Vstup do literaturoznavstva): pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakl. z humanit. spets. filolohiia, zhurnalistyka, literaturna tvorchiist.* K.: VPTs «Kyivskyi universytet», 448 p. (in Ukrainian).
13. Tomashevskiy, B. V. (1996). *Teoriia literatury. Poetyka.* M.: Aspekt-press, 334 p. (in Russian).
14. Shton, H. M. (1998). *Dukhovnyi prostir ukrainskoi liro-epichnoi prozy.* K.: Drukarnia SP «Ukrainska knyha», 317 p. (in Ukrainian).

Olena Voshchenko,

PhD student of the Department of Ukrainian Literature and Comparative Studies
Institute of Philology, Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine

ORCID iD 0000-0003-4192-7374
olena_voshchenko@ukr.net

WHIMSICAL PROSE TYPOLOGICAL SERIES PROBLEM AND NOVELS BY V. MINIAILO

The purpose of the paper is to find out the genre specificity of the V. Miniailo's dilogy "Stars and Herrings" (1972) and "To the Bright Stars" (1975), which is considered to be the whimsical prose. The philological, the elements of the formal (the definition of genre dominant) and the comparative methods are used (comparison with the genre matrix of whimsical prose and the whimsical V. Miniailo's novel "Eternal Ivan", which has common topicality with the dilogy). The urgency of the article is in observing a typological series of whimsical texts and exploring innovative V. Miniailo's creativity in the context of social realism, which is out of present-day literary researches. In the dilogy the psychological dominant is represented. The author focuses on the evolution of characters (rather than the events) and on their emotional reactions to circumstances. The tragic pathos (which is impossible for the genre matrix of whimsical prose) plays an important role in the dilogy. These features point to a socio-psychological narrative strategy (combined with a lyrical-romantic and philosophical-existential motives) as a genre dominant of the observed book. The Miniailo's novel "Eternal Ivan" (1994) is also devoted to the events of the 1920s in the Ukrainian village, but conventionality, grotesque, parochialism and satire make it whimsical. Comparison of the text of both books of dilogy with the genre dominant of whimsical prose and the mentioned novel does not give grounds to define "Stars and Herrings" and "To the Bright Stars" as whimsical prose. Further studies of whimsical prose typological series are needed.

Key words: *whimsical prose, typological series, genre dominant, conventionality, comic strategy, Viktor Miniailo.*